

Strieborná zberateľská minca Svetové prírodné dedičstvo Jaskyne Slovenského krasu

Národná banka Slovenska vydá 13. februára 2017 striebornú zberateľskú mincu v nominálnej hodnote 10 eur, ktorá predstavuje ďalšiu slovenskú lokalitu zapísanú do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO – Jaskyne Slovenského krasu.

Minca realizovaná podľa návrhu Branislava Ronaia

Jaskyne Slovenského a Aggteleckého krasu boli zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO na základe bilaterálneho nominačného slovensko-maďarského projektu v roku 1995. V roku 2000 bola lokalita rozšírená o Dobšinskú ľadovú jaskyňu, ktorá sa nachádza v Slovenskom raji.

Reprezentatívnosť a výnimočnosť podzemných foriem Slovenského krasu spočíva najmä v mimoriadnej genetickej a tvarovej rozmanitosti podzemných priestorov, v mnohorakosti ich sintrovej výplne a tiež v neopakovateľných biologických a archeologických hodnotách. Nachádza sa tu množstvo reprezentatívnych typov kvapľovej výzdoby. Unikátne sú brká v Gombaseckej jaskyni, ktoré dosahujú až trojmetrovú dĺžku a na celom svete sú známe štíty alebo bubny jaskyne Domica, ako aj aragonitové kryštály Ochtinskej aragonitovej jaskyne. V takejto komplexnosti sa jaskyne v miernom klimatickom pásme nevyskytujú nikde inde na svete. Vhodné podmienky umožnili rozmach rôznych druhov podzemných živočíchov, najmä bezstavovcov. Vyvinuli sa tu endemity, ktoré sú známe len z územia Slovenského a Aggteleckého krasu, prípadne z blízkeho okolia. Významnou skupinou jaskynných živočíchov sú

netopiere. Vo viacerých jaskyniach sa zachovali pamiatky reprezentujúce vývoj pravekého človeka. Mimoriadne sú stopy po osídlení ľudí bukovohorskej kultúry v Domici s hrnčiarskou dielňou, nálezmi keramiky a ďalších predmetov. Osobitne vzácne sú kultové masky kyjatickej kultúry vyhotovené z ľudskej lebky z Majda-Hraškovskej jaskyne a z Babskej diery.

Na výtvarný návrh mince vyhlásila Národná banka Slovenska v januári 2016 verejnú anonymnú súťaž, do ktorej bolo predložených sedemnást výtvarných prác od sedemnástich autorov. Komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí ich hodnotila v apríli 2016. Odbornými poradcami komisie boli RNDr. Jana Durkošová, zástupkyňa Ministerstva životného prostredia SR a zástupcovia Štátnej ochrany prírody SR – Správy slovenských jaskýň RNDr. Ľudovít Gaál, PhD. a Ing. Peter Gažík.

Na základe odporúčania odbornej komisie schválila Banková rada NBS na realizáciu výtvarný návrh autora Branislava Ronaia, ktorému bola udelená prvá cena. Komisia ocenila mimoriadne výtvarné i obsahové kvality návrhu a kompozičnú vyváženosť oboch strán. Na averze sú zobrazené
(Pokračovanie na 3. str. obálky)

Strieborná zberateľská minca Svetové prírodné dedičstvo – Jaskyne Slovenského krasu

(Pokračovanie z 2. str. obálky)

stalagmity z jaskyne Domica, zvislé stalaktity a brká z Gombaseckej jaskyne a vpravo dolu aragonitový útvar z Ochtinskej aragonitovej jaskyne. Uvedené jaskyne dobre charakterizujú hodnoty tejto lokality svetového dedičstva. Autor tiež zaujímavo použil metaforu chrámu (gotického ob-

lúka), čím zvýraznil hodnotu a monumentálnosť prírodného dedičstva. Na reverze stvárnil kvapľový útvar z Krásnohorskej jaskyne, ktorý patrí k najväčším v Európe. Kompozíciu v dolnej časti doplnil zobrazením vzácných jaskynných živočíchov – štúrovkou, krivákom jaskynným a netopierom.

2. cena
PhDr. Kliment Mitura

3. cena
Mgr. art. Peter Valach

Druhú cenu získal PhDr. Kliment Mitura. Podľa vyjadrenia odborných poradcov jeho návrh z obsahového hľadiska najkomplexnejšie a najvernejšie vystihuje prírodné hodnoty svetového dedičstva v tejto lokalite. Z hľadiska výtvarnej hodnoty však podľa názoru komisie nedosiahol presvedčivosť víťazného návrhu. Na averze je veľmi dobre zobrazená aragonitová výzdoba v podobe excentrického tvaru, pod ňou najcharakteristickejší endemický štúrik Slovenského krasu *Neobisium slovacum*. Na reverze zaujala silueta jaskyniara s kvapľom Krásnohorskej jaskyne vľavo. V pravej hornej časti je symbol jaskyne Domica – nádoba z neolitu, pod ňou je brková výzdoba Gombaseckej jaskyne.

Tretia cena bola udelená Mgr. art. Petrovi Valachovi. Komisia na návrhu ocenila vydarenú kompozičnú väzbu medzi reliéfnymi motívmi a písmovými prvkami na averze i reverze. Zaujalo

ju tiež pozoruhodné spojenie prírodných prvkov a archeologických stôp človeka. Na averze vpravo autor použil neolitické kresby z Domice. Pod dominantným motívom jaskyne je v spodnej časti lebka z bronzovej doby používaná ako kultová maska. Reverz návrhu kladie dôraz na typických živočíchov lokality – netopier a endemický chrobák Slovenského krasu *Duvalius hungaricus*.

Strieborná zberateľská minca má priemer 34 mm a hmotnosť 18 g. Bola vyrazená zo striebra s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica. Na hrane je razbou do hĺbky uvedený nápis „WORLD HERITAGE – PATRIMOINE MONDIAL“. Zo schváleného limitovaného počtu 11 000 kusov mincí bolo vyrazených 3 100 kusov v bežnom a 5 700 kusov v proof vyhotovení. V novembri 2017 vydá Národná banka Slovenska s rovnakou tematikou aj zlatú zberateľskú mincu v nominálnej hodnote 100 eur.